

Jobber med å finne plass til døde. Nå skal tusenvis av graver fylles med kalk

Plassmangel og lik som ikke brytes ned gjør at naturens gang må få hjelp.

»Trondheim Nye gravplasser

– Dette gir oss mer tid og rom til å finne ut hvor vi skal finne areal til nye gravplasser, sier kirkeverge Kjell Inge Nordgård i Kirkelig fellesråd i Trondheim. Flere døde og lik som ikke nedbrytes raskt nok gir plassproblemer på byens kirkegårder.

Plast og leire

Lik ble i mange år svøpt i plast. Det har forsinket nedbrytingen kraftig i tusenvis av graver.

– Plastgravene er i stor grad ordnet opp, men vi har den samme effekten i tett leirjord. Der har du den samme mangelen på nedbryting av likene som i plast. Vi har områder i byen med mye leirjord, sier Nordgård.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det kommer til å dø flere hvert år de neste tiårene fremover.

Nå har Kirkelig fellesråd inngått en avtale med firmaet Eco-Grave Operations AS. Den innebærer kalking av 1000 graver i året i perioden 2024 til 2026. Dette er estimert å koste 25 millioner kroner totalt, opplyser administrerende direktør i

selskapet, Runar Frømyhr.

Selskapet har samarbeidet med Kirkelig fellesråd i Trondheim i flere år allerede.

– Trenger flere graver

– Vi trenger betydelig flere graver i tiden fremover, sier Frømyhr.

– Og gjenbruk er den desidert mest økonomiske og bærekraftige måten å få disse gravene på, fortsetter han.

Landets gravlunder legger allerede beslag på om lag 22 000 dekar, ifølge EcoGrave. I tettbygde strøk kan behov for utvidelse av gravplasser komme i konflikt med dyrka mark, bosetting og industri.

– Mange steder er jordsmonnet også av en slik karakter at gjenbruk av grav er vanskelig selv etter 50 år, forklarer Frømyhr.

– Regjeringens jordvernpolitikk stopper også utvidelser av gravlunder, fordi dette i de fleste tilfeller tar dyrkbar mark. Derfor er kalking og klargjøring for gjenbruk ofte eneste løsningen for forvaltere av gravplasser, sier Frømyhr.

Har sendt brev til 800

Deler av kirkegården på Havstein er én av de aktuelle

Gravplasser flere steder i byen skal behandles med kalk. Noen av dem er på Havstein kirkegård. Foto: THERESE ALICE SANNE

plassene for kalking. Her består jorda stort sett av leire, noe som sinker nedbrytingen.

– Vi har sendt brev til 800 festere der vi ber om tillatelse til å kalke jorden. Dette er gravfestere fra slutten av 70-tallet opp til 2004, sier kirkegårdsleder Kjetil Aa.

Han viser oss rundt på området som ønskes kalket. Det består av gravsteder der fredningstiden på 20 år er passert.

– Etter kalking vil det ta omtrent ett år før graven kan benyttes på nytt, sier Aa.

På Havstein er det årlig mellom 60 og 70 kistebegravelser.

Slipper å bruke leirjord

Kalkbehandling fremskynder nedbrytningen kraftig og gjør gjenbruk av graver mulig. Det gjør at behovet for å bruke matjord til gravplasser reduseres.

Kirkeverge Nordgård forteller at kalking av graver er noe som har blitt gjort i Trondheim i flere år allerede, men at den nye avtalen representerer et mer systematisk arbeid for å løse problemet.

Nordgård sier gravene som blir behandlet ofte har utgåtte festavtaler. I tilfeller der de fortsatt har festere, blir behandlingen avklart med festerne.

Kjetil Aa, kirkegårdsleder, forteller at det er gravplassene lengst ned på Havstein som står for tur først.

Runar Frømyhr er administrerende direktør i EcoGrave Operations as
Foto: HEIDI MARIE GOPEROD

Kjell Inge Nordgård er kirkeverge i Trondheim. Foto: KIM NYGÅRD

På disse jordene ved Ust i Trondheim var det planlagt en ny gravlund.
Foto: KRISTOFFER FURBERG

– Innen 50 år, eller kanskje før, trenger vi 300 dekar til nytt gravplassareal i Trondheim. Vi jobber godt sammen med kommunen om dette.

– Vi mistet 90 dekar

For å løse problemene med manglende plass, var det lenge planer om en ny gravplass på Uståsen på Kattem. Politikerne sa for et år siden nei til å bruke matjord til dette formålet.

– Vi mistet 90 dekar der. Selv om vi frigjør plass ved å kalke graver, trenger vi fortsatt nytt

areal, sier Nordgård.

Kirkevergen forteller at det er når det skal opprettes nye kistegraver det er viktig at nedbrytningen har skjedd. Urner graves ikke så langt ned og kan derfor stå over et gravsted der nedbrytningen ikke er ferdig.

Kirkelig fellesråd jobber også med planer for å øke arealutnyttelsen på alle sine gravplasser.

KRISTOFFER FURBERG 938 32 289
kristoffer.furberg@adresseavisen.no

MORTEN ENGER
morten.enger@adresseavisen.no

Kollisjonen skal ha skjedd i forbindelse med en unnamanøver.
FOTO: ERLING SKJERVOLD

»Storlien

Møteulykke på E14: Nordmenn fraktet vekk i ambulanse

Bilisten skal ha forsøkt å svinge unna da en annen bil kom i mot. Så traff de traileren.

Politiet i Trøndelag melder om en ulykke mellom møtende trafikk på svensk side av E14 på Storlien. Nødetater fra norsk side er på stedet.

– Alle nødetater rykker ut her. Det er snakk om en ulykke cirka 800 meter inn på svensk side. Det skal være personbil mot trailer front mot front, ifølge operasjonsleder Ellen Maria Brende i politiet.

Det er ifølge politiet svært glatt på stedet.

Forsøkte forbikjøring

Personene i bilen, to norske statsborgere i 50-årene, er fraktet vekk fra stedet i ambulanse til Meråker legeklinikk. Brende sier de to gikk på beina til ambulansen, men med støtte fra helsepersonell.

Det ble først meldt at lastebilen skal ha stått i ro, men Brende sier den trolig var i

bevegelse.

Kollisjonen skal ha skjedd idet personbilen forsøkte å legge seg ut for å unngå kollisjon med en annen bil, da sistnevnte foretok en forbikjøring forbi traileren.

Svensk politi følger opp etterforskning, skriver politiet i Trøndelag.

– Bra med kø

Geir Bjornar Bekken satt i en av de fremste bilene i køen ved ulykkesstedet. Han var på vei tilbake til Norge etter en svippetur i Sverige.

– Det er bra med kø nå. Det er nok minst 20-30 biler bak oss, sa han litt før klokken 13.30.

Litt etter klokken 14.30 skriver han i en melding til Adresseavisen at svensk politi har gitt beskjed om at de snart får passere ulykkesstedet.

Klokka 16.00 meldte Trafikverket at veien er åpen.

JOHANNES STEEN 988 84 485
johannes.steen@adresseavisen.no

»Høyesterett

Skal behandle anke etter at student ble frikjent for selvplagiering

Høyesteretts ankeutvalg har besluttet at anken i saken om selvplagiering skal opp i Høyesterett.

Det var i fjor vinter at en student vant fram i lagmannsretten etter å ha blitt utestengt for fusk ved Høgskolen i Innlandet.

Lagmannsretten mente det ikke var fusk og frikjente studenten, men staten anket.

Etter det ble kjent at staten hadde anket, kom det fram at daværende statsråd Sandra Borchs masteroppgave inneholdt tekster fra andres oppgaver. Borch kalte inn til en pressekonferanse 19. januar hvor hun erkjente feil og kunngjorde at hun trakk seg.

Studentens advokat, Magnus Stray Vyrje, sier til NTB at de fortsatt mener lagmanns-

rettens dom er riktig.

– Vi har ingen merknader til beslutningen og får bare forholde oss til den, sier han.

Forsknings- og høyere utdanningsminister Oddmund Hoel (Sp) sier til NTB at de anket saken for å få avklart viktige rettslige spørsmål.

– Jeg er fornøyd med at Høyesterett behandler saken. Det tror vi er i både studentenes og utdanningsinstitusjonens interesse. Anken handler ikke om å kjøre en hardest mulig linje overfor studentene, men om at praktiseringen av reglene må være så enkle og forståelige som mulig. Derfor ser vi fram til Høyesterett sin avklaring, sier Hoel.

NTB